

ทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพ การเกษตรในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z *

ATTITUDE TOWARDS AGRICULTURE AND CURRENT INTEREST IN A CAREER IN AGRICULTURE OF GENERATION Z

ชुरารัตน์ ไครอามาศย์¹ และ จอมเดช ตรีเมธ²

Churarat Kaiarmat¹ and Chomdet Trimet²

¹⁻²หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

¹⁻²The Degree Of Master Of Art In Leadership In Society, Business And Politics, Rangsit University, Thailand

Corresponding Author's Email: Thai.ai.pns@gmail.com

วันที่รับบทความ : 9 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 11 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 12 มิถุนายน 2568

Received 9 June 2025; Revised 11 June 2025; Accepted 12 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z (2) ศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z และ (3) ศึกษาทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรมส่งผลต่อความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดร้อยเอ็ด ที่อยู่ในกลุ่ม Generation Z จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ) และ สถิติเชิงอนุมาน

Citation:

* ชุรารัตน์ ไครอามาศย์ และ จอมเดช ตรีเมธ. (2568). ทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(3), 834-848.

Churarat Kaiarmat and Chomdet Trimet. (2025). Attitude Towards Agriculture And Current Interest In A Career In Agriculture Of Generation Z. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(3), 834-848.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

(Independent Sample t-test, One-way ANOVA และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ) ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่ม Generation Z มีทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมในระดับเห็นด้วยมาก และมีความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในระดับ สนใจมาก (2) ทัศนคติด้านราคาของผลผลิต และด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน จำแนกตามภูมิภาคนา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทัศนคติด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3) ทัศนคติด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ด้านหลักการและวิธีการปลูกพืชผลทางการเกษตร และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตร มีผลต่อความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 75.20 ($R^2 = 0.752$)

คำสำคัญ: ทัศนคติ, เกษตรกรรม, ความสนใจ, กลุ่ม Generation Z

Abstract

This research aimed to (1) study attitudes toward agricultural occupations and the current interest in pursuing agricultural careers among Generation Z, (2) examine differences in personal factors related to attitudes toward agricultural occupations and interest in pursuing agricultural careers among Generation Z, and (3) analyze how attitudes toward agricultural occupations influence the interest in pursuing agricultural careers among Generation Z. The sample consisted of 400 individuals from Generation Z residing in Nonthaburi and Roi Et provinces. The research instruments included questionnaires and in-depth interviews. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics (mean, standard deviation, percentage) and inferential statistics (Independent Sample t-test, One-way ANOVA, and Multiple Regression Analysis). Qualitative data were analyzed through content analysis.

The results revealed that, in accordance with the objectives: (1) Generation Z exhibited an overall attitude toward agricultural occupations at a highly positive level and demonstrated a high level of interest in pursuing agricultural careers. (2) Significant differences at the 0.05 level were found in attitudes toward agricultural occupations in terms of product pricing and basic infrastructure when classified by residence, and in terms of basic infrastructure when classified by educational level. No significant differences were found in the interest in pursuing agricultural careers when classified by personal factors. (3) Attitudes regarding basic infrastructure, principles and methods of crop cultivation, and benefits derived from agricultural activities significantly influenced the interest in pursuing agricultural careers at the 0.05 level, with the model explaining 75.20% of the variance ($R^2 = 0.752$).

Keywords: Attitudes, Agriculture, Interests, Generation Z

บทนำ

อาชีพเกษตรกรรมในปัจจุบัน ถือเป็นกลุ่มอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยได้เป็นอย่างมาก เพราะถือได้ว่าเป็นอาชีพแรกเริ่มของคนไทยในอดีต ที่ไม่เพียงแต่สามารถเลี้ยงปากท้องของคนไทยได้ แต่ยังรวมไปถึงการเป็นรายได้หลักให้กับประเทศอีกด้วย เมื่อวันและเวลาเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี รวมทั้งความก้าวหน้าด้านนวัตกรรมเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญมากขึ้นในชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น อาชีพของคนไทยในปัจจุบัน จึงไม่ถูกจำกัดอยู่เพียงแคในท้องไร่ท้องนาอีกต่อไป ความต้องการในชีวิตมีเพิ่มมากขึ้นบวกกับทางเลือกในการประกอบอาชีพที่มีความหลากหลายมากขึ้น ผู้คนส่วนใหญ่จึงเริ่มเลือกที่จะละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเข้าเมืองเพื่อหาหลักความมั่นคงในชีวิตใหม่ เพื่อที่จะสามารถเลี้ยงชีพของตน คนในครอบครัว และคนรอบข้าง ได้อยู่ดีมีสุขและมีความก้าวหน้าในอนาคต

กลุ่ม Gen Z (Generation Z) คือ กลุ่มคนที่เกิดในช่วงหลังปี 2543 ซึ่งปัจจุบันถือเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่นอายุไม่ถึง 20 ปี Gen Z เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่หลายธุรกิจเริ่มให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะเป็นกลุ่มประชากรที่มีแนวโน้มจะกลายเป็นกำลังซื้อสำคัญและเป็นผู้กำหนดทิศทางตลาดสินค้าและบริการในอนาคตอันใกล้นี้ รวมถึงจะกลายเป็น

ประชากรหรือกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ที่สุดในโลกในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า (ส่องเทรนด์โลก, 2565) ถึงแม้ว่าในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เครื่องจักรเริ่มเข้ามามีบทบาทในสำคัญในหลายอาชีพ แต่เครื่องจักรทางการเกษตรก็ยังคงถือได้ว่าเป็นเครื่องจักรที่ยังคงมีราคาที่สูงเกินกว่าที่จะสามารถมีได้ในทุกครัวเรือน ทำให้เกษตรกรบางพื้นที่ยังคงมีการทำไร่ทำนาในรูปแบบเดิมต่อไป ซึ่งสภาพสังคมในปัจจุบันที่สื่อโซเชียลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อทัศนคติของผู้คนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ แนวความคิดเกิดการเปลี่ยนแปลงของคนรุ่นใหม่หรือรุ่นกลุ่ม Gen Z มีความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ลดลง เมื่อระบบออนไลน์เข้ามามีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น การประกอบอาชีพค้าขายออนไลน์ หรือเจ้าของธุรกิจส่วนตัวจึงเป็นตัวเลือกที่เด็กยุคใหม่ ที่ให้ความสนใจมากกว่าอาชีพการเกษตร หากมองภาพในปัจจุบันผ่านสื่อโซเชียลคงปฏิเสธไม่ได้ว่า มีเด็กรุ่นใหม่จำนวนไม่น้อยที่มองโลกผ่านมองความสำเร็จในอาชีพจากบุคคลอื่นในโลกโซเชียล จนกลายเป็นแรงผลักดันให้เด็กรุ่นใหม่เริ่มห่างจากอาชีพเกษตรกรรมออกไปทุกก้าว หากหมดคนรุ่นหลังที่ยังคงเสียสละตนเองก้มหน้าทำเกษตรไปแล้ว อนาคตในภายภาคหน้าคงยากที่จะหาเด็กรุ่นใหม่เข้ามาทดแทนแรงงานตรงจุดนี้ต่อไป

จากการศึกษาความนิยมของเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีต่อภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีค่านิยมในการส่งลูกเข้าศึกษาเพื่อจะเป็นบัณฑิตอาชีพและเลื่อนสถานภาพทางสังคม โดยไม่ต้องกลับไปสู่ไร่ราหรือประกอบอาชีพเกษตรกรรมอีก จึงทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มจะกระจายพื้นที่ เพิ่มขึ้นหากพิจารณาสัดส่วนแรงงานในภาคการเกษตรจะพบว่า แรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มแรงงานอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่กลุ่มแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 -39 ปี กลับมีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานรุ่นใหม่ที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปีที่มีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็ว กล่าวได้ว่า แรงงานรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคเกษตรน้อยลง ซึ่งทัศนคติและค่านิยมของเยาวชนที่มีต่อการทำเกษตรนั้นจะเห็นได้ว่าการสะท้อนความรุ่งเรืองของผืนแผ่นดินไทย ที่ดำรงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ ทั้งดินและน้ำเป็นทรัพยากรสำคัญในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ในปัจจุบันกลับพบว่า การพัฒนาด้านต่าง ๆ ทั้งเทคโนโลยี สารสนเทศ และการศึกษา ทำให้เมล็ดพันธุ์เยาวชนไทยเติบโตขึ้นมา พร้อมกับการแสวงหาอาชีพที่ไม่ต้องทนลำบากตรากตรำ ทำเกษตรกรรมอย่างที่มีค่านิยมของคนสมัยใหม่ไม่ค่อยสนับสนุนเด็กและ

เยาวชนโตขึ้นมาเป็นเกษตรกร และเป็นการตอกย้ำว่าอาชีพเกษตรกรเริ่มเลือนหายไปจากสังคมไทย (สนั่น คำพิมพ์, 2561)

ดังนั้นจากความสำคัญและที่มาของปัญหาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะชีวิตที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z โดยการเลือกทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดร้อยเอ็ดมีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อทัศนคติและความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่ม Generation Z โดยจังหวัดนนทบุรีเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการเกษตร ขณะที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีภูมิประเทศและวัฒนธรรมการเกษตรที่เข้มแข็ง มีการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ การศึกษาในพื้นที่ทั้งสองนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเปรียบเทียบทัศนคติและความสนใจของกลุ่ม Generation Z ต่ออาชีพเกษตรกรรมในบริบทที่แตกต่างกันได้ การศึกษาในครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจในมุมมองของกลุ่ม Generation Z ต่ออาชีพเกษตรกรรม และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนานโยบายหรือโครงการที่สามารถส่งเสริมให้เยาวชนสนใจในอาชีพเกษตรกรรมมากยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z
3. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรมส่งผลต่อความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z

การทบทวนวรรณกรรม

1.แนวคิดการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพของบุคคลได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ โดย Theory of Planned Behavior (TPB) ของ Ajzen (1991) เป็นทฤษฎีสำคัญที่ใช้อธิบายพฤติกรรม

เลือกอาชีพ โดยมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ทักษะคติ (attitude toward behavior) บรรทัดฐานเชิงอัตวิสัย (subjective norm) และ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control) ซึ่งล้วนส่งผลต่อ เจตนาารมณ์ (intention) ที่จะประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

2. ลักษณะเฉพาะของ Generation Z ต่อการเลือกอาชีพ

Generation Z เป็นกลุ่มเยาวชนที่เติบโตมากับเทคโนโลยีดิจิทัล มีความคิดสร้างสรรค์ และให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างชีวิตและงาน (Williams, Page, Petrosky, & Hernandez, 2010) การเลือกอาชีพของคนกลุ่มนี้จึงมักพิจารณาองค์ประกอบที่มากกว่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับ ความหมายของงาน ความยั่งยืน และ โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ทักษะคติต่ออาชีพเกษตรกรรม

มีการศึกษาพบว่า ทักษะคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเลือกอาชีพนี้ (โสภณ จันทรดี และวราวุธ พาที, 2564) โดยเยาวชนมักมีภาพลักษณ์ของอาชีพเกษตรกรรมว่าเป็นอาชีพที่ เหนื่อยยาก รายได้ไม่แน่นอน และขาดความก้าวหน้า (สุวิทย์ รัตนวิชาญ, 2562) อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการนำ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้ามาใช้ในภาคเกษตรกรรม ความสนใจของเยาวชนต่ออาชีพนี้ก็เพิ่มสูงขึ้น (มงคล พันธุ์สุภา, 2565)

4. ความสนใจต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในกลุ่ม Generation Z

จากการศึกษาของ Birdsong, Chaiyasoot, และ Nguyen (2023) พบว่า ความสนใจต่ออาชีพเกษตรกรรมในกลุ่ม Generation Z มีความสัมพันธ์กับ ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม และ คุณค่าด้านสุขภาพ โดยเยาวชนที่มีความใส่ใจใน การผลิตอาหารปลอดภัย และ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จะมีแนวโน้มสนใจและเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้น

5. ข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมในกลุ่ม Generation Z

จากวรรณกรรมที่ทบทวนข้างต้น พบว่า การส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในกลุ่ม Generation Z ควรดำเนินการใน 3 แนวทางหลัก ได้แก่ 1) ปรับภาพลักษณ์อาชีพเกษตรกรรม ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ 2) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในกระบวนการผลิตและการตลาด 3) สร้างเครือข่ายและชุมชนสนับสนุน ให้เยาวชนมีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเห็นแบบอย่างที่ประสบความสำเร็จในอาชีพเกษตรกรรม

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเห็นว่า ทักษะ และ ความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ของกลุ่ม Generation Z ได้รับอิทธิพลจากหลากหลายปัจจัย ทั้งจาก กรอบแนวคิดด้านการเลือกอาชีพ ลักษณะเฉพาะของคนรุ่นใหม่ ภาพลักษณ์ของอาชีพเกษตรกรรม ตลอดจน ค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมและนวัตกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่หันมาให้ความสนใจและเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทั้งในเชิง ภาพลักษณ์ โครงสร้างการสนับสนุน และ ช่องทางในการสร้างโอกาสอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการและค่านิยมของ Generation Z อย่างแท้จริง เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับภาคการเกษตรไทยในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนในกลุ่ม Generation Z ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี และ จังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากไม่ทราบขนาดประชากรที่แน่นอน จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณสำหรับประชากรไม่ทราบขนาดของ Cochran (W.G. Cochran) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 384 คน เพื่อความสะดวกและความครอบคลุม ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ได้แก่

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามออนไลน์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภูมิลำเนา เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 ทักษะที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม ครอบคลุมด้านราคาผลผลิต สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน หลักการและวิธีการเพาะปลูก และประโยชน์ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 3 ความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในปัจจุบัน โดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการผ่านแบบสอบถามออนไลน์โดยการสแกน QR Code กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับคัดเลือกจากผู้ตอบแบบสอบถามเชิงปริมาณก่อน จำนวน 6 คน แบ่งเป็นจังหวัดนนทบุรี 3 คน และจังหวัดร้อยเอ็ด 3 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทัศนคติและความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากร (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง จำแนกประเภท และตีความเชื่อมโยงเชิงทฤษฎี เพื่อตอบคำถามวิจัย โดยดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยเทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบด้านข้อมูล (Data Triangulation) การตรวจสอบด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) การตรวจสอบด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) การตรวจสอบด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation)

หลังจากนั้นจึงจัดทำทสรูปและพิสูจน์บทสรุปเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z ผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรมของกลุ่ม Generation Z โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.16$) รายละเอียดในแต่ละด้านดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรมของกลุ่ม Generation Z

ด้าน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ระดับ
ราคาของผลผลิต	4.24	เห็นด้วยมากที่สุด
สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน	4.21	เห็นด้วยมากที่สุด
หลักการและวิธีการปลูกพืชผลทางการเกษตร	4.17	เห็นด้วยมาก
ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตร	4.05	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ด้านราคาของผลผลิตมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.24$) โดยประชาชนพึงพอใจต่อการช่วยเหลือของภาครัฐในด้านราคาผลผลิต ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมาคือด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ($\bar{x} = 4.21$) โดยเห็นว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.28$) ด้านหลักการและวิธีการปลูกพืชผลทางการเกษตรอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.17$) โดยให้ความสำคัญต่อมาตรฐานและข้อจำกัดในการเพาะปลูก ($\bar{x} = 4.27$) ส่วนด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตรอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.05$) โดยเน้นความสามารถในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ ($\bar{x} = 4.14$)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่ม Generation Z โดยภาพรวมอยู่ในระดับสนใจมาก ($\bar{x} = 4.08$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่ม Generation Z

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ระดับ
อาชีพเกษตรกรรมส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และระบบการเมืองการปกครองส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม	4.14	สนใจมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่ม Generation Z มีความสนใจต่ออาชีพเกษตรกรรมในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และเห็นว่าระบบการเมืองและการปกครองในปัจจุบันมีบทบาทในการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรม ($\bar{x} = 4.14$)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม และความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z ผลการเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรม พบว่า ปัจจัยภูมิลำเนามีความแตกต่างด้านราคาของผลผลิตและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มิภูมิลำเนาในจังหวัดร้อยเอ็ดมีทัศนคติในระดับต่ำกว่าผู้ที่มิภูมิลำเนาในจังหวัดนนทบุรี ขณะที่ปัจจัยเพศ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการเปรียบเทียบความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทุกตัวแปร ได้แก่ ภูมิลำเนา เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรมส่งผลต่อความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรมในปัจจุบันของกลุ่ม Generation Z ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ทัศนคติด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ด้านหลักการและวิธีการปลูกพืชผลทางการเกษตร และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตร มีผลต่อความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสนใจได้ร้อยละ 75.20 ($R^2 = 0.752$) ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า บุคคลรอบข้างมีอิทธิพลต่อทัศนคติและความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่ม Generation Z เนื่องจากพื้นฐานทางครอบครัวมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้ว โดยเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมมีความมั่นคง สามารถเป็นอาชีพเสริม และช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างเน้นว่าการสนับสนุนจากภาครัฐและการพัฒนาภาพลักษณ์ของอาชีพเกษตรกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมความสนใจในการประกอบอาชีพนี้อย่างยั่งยืนในอนาคต

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า กลุ่ม Generation Z มีทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.16$) และมีความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในระดับสนใจมาก ($\bar{x} = 4.08$) โดยเฉพาะด้านราคาของผลผลิต และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ซึ่งสะท้อนว่ากลุ่มตัวอย่างมีมุมมองเชิงบวกต่อศักยภาพของอาชีพเกษตรกรรมในฐานะอาชีพที่สามารถสร้างรายได้และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานได้จริง

ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับ สนั่น คำพิมพ์ (2561) ที่ระบุว่าการสะท้อนภาพความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการเกษตร ยังคงมีผลต่อการสร้างทัศนคติที่ดีของเยาวชนต่ออาชีพเกษตรกรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับ สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2551) และ พัทธรา ตันติประภา (2553) ที่ชี้ว่าทัศนคติที่ดีเป็นผลผสมระหว่างความเข้าใจและประสบการณ์ ซึ่งในกรณีนี้พบว่าภาพลักษณ์ของอาชีพเกษตรกรรมที่มีการพัฒนาและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ช่วยสร้างแรงจูงใจและความสนใจในอาชีพดังกล่าวมากขึ้นในกลุ่ม Generation Z

2. ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย ภูมิสำเนา มีความแตกต่างของทัศนคติในด้านราคาของผลผลิต และด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิสำเนาในจังหวัดนนทบุรีมีทัศนคติในระดับสูงกว่ากลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างด้านบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละพื้นที่ ส่วนปัจจัย ระดับการศึกษา พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านทัศนคติด้วยเช่นกัน โดยกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่ามีทัศนคติเชิงบวกมากกว่า ขณะที่ปัจจัยเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับ ความสนใจในการประกอบอาชีพการเกษตรกรรม พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Zimbardo and Ebbesen (1970) ที่เสนอว่าองค์ประกอบด้านความรู้และประสบการณ์มีอิทธิพลต่อทัศนคติ และสอดคล้องกับ ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อความต้องการขั้นพื้นฐานและความมั่นคงได้รับการตอบสนองแล้ว กลุ่มเป้าหมายจะมุ่งเน้นไปที่ความก้าวหน้าและการเติมเต็มศักยภาพ ซึ่งในบริบทของพื้นที่ที่มีโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุนที่แตกต่างกัน ย่อมสะท้อนถึงทัศนคติและความสนใจที่แตกต่างกันด้วยเช่นกัน

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ทักษะคิดด้าน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน หลักการและวิธีการปลูกพืชผลทางการเกษตร และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตร มีผลต่อความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสนใจได้ถึง ร้อยละ 75.20 ($R^2 = 0.752$)

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกยังสนับสนุนผลเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างสะท้อนว่าการมี โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเกษตร เช่น ระบบน้ำ การคมนาคม และตลาดรองรับผลผลิต มีผลอย่างมากต่อความสนใจในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ การมีความรู้และทักษะที่ทันสมัย ในการเพาะปลูก รวมถึงการเห็นคุณค่าของการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ ยังเป็น ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้กลุ่ม Generation Z สนใจอาชีพนี้มากขึ้น

ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับ Herzberg's Two-factor Theory ที่ชี้ว่า Motivation factors เช่น ความสำเร็จและการได้รับประโยชน์ที่จับต้องได้จากอาชีพ จะเป็นแรงกระตุ้น สำคัญต่อความสนใจในการเลือกอาชีพ อีกทั้งยังสนับสนุนข้อเสนอของ Crider (1983) และ Domjan (1996) ที่ระบุว่าแรงจูงใจภายในและความรู้สึกถึงคุณค่าของอาชีพเป็นตัวแปรสำคัญ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกอาชีพของบุคคล

ดังนั้น จากผลการวิจัยและการอภิปรายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทักษะคิดที่มีต่ออาชีพ เกษตรกรรม โดยเฉพาะในด้าน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน หลักการและวิธีการปลูกพืชผล และ ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตร มีบทบาทสำคัญต่อ ความสนใจในการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ของกลุ่ม Generation Z อย่างมีนัยสำคัญ โดยบริบทส่วนบุคคล เช่น ภูมิสำเนา และระดับการศึกษา ยังมีผลต่อทัศนคติ แต่ไม่ส่งผลแตกต่างต่อความสนใจอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ การสนับสนุนจากภาครัฐ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตร ถือเป็นปัจจัยเสริมที่ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนกลุ่มนี้เกิดความสนใจและเลือก ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้นในอนาคต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ภาค เกษตรกรรมไทย ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่ม Generation Z มีทัศนคติต่ออาชีพเกษตรกรรมในเชิงบวก อยู่ในระดับสูง และมีความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในระดับมาก โดยทัศนคติ

ด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน หลักการและวิธีการปลูกพืชผลทางการเกษตร และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตร เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสนใจในการเลือกประกอบอาชีพนี้ อย่างมีนัยสำคัญ ขณะเดียวกัน ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ภูมิสำเนา และระดับการศึกษา มีผลต่อทัศนคติ แต่ไม่ส่งผลแตกต่างต่อความสนใจในการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัว โครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเยาวชนในการเลือกอาชีพเกษตรกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชน Generation Z หันมาเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากขึ้น ควรมีการพัฒนาทั้งในเชิงนโยบาย โครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของคนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรกำหนดนโยบายและจัดโครงการ ส่งเสริมภาพลักษณ์ใหม่ของอาชีพเกษตรกรรม ให้สอดคล้องกับค่านิยมของกลุ่ม Generation Z โดยเน้นบทบาทของ เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.2 ควรส่งเสริม โครงสร้างพื้นฐาน ที่สนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมในทุกภูมิภาคอย่างทั่วถึง เช่น ระบบน้ำ ระบบตลาด การคมนาคม และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

1.3 ภาครัฐควรพัฒนา หลักสูตรและการฝึกอบรม ที่เน้นทักษะการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสมัยใหม่ให้แก่เยาวชน ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการเกษตร (Agri-entrepreneurship)

1.4 สถาบันการศึกษาและองค์กรภาคประชาสังคม ควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ และสร้าง เครือข่ายเยาวชนเกษตรกร เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างแรงบันดาลใจในการเลือกอาชีพเกษตรกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยแวดล้อมเพิ่มเติมที่ส่งผลต่อทัศนคติและความสนใจของกลุ่ม Generation Z ในการเลือกอาชีพเกษตรกรรม อาทิ อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ และบทบาทของครอบครัว

2.2 ควรขยายการศึกษาให้ครอบคลุม กลุ่มตัวอย่างจากหลายภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความหลากหลายและสามารถสะท้อนภาพรวมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบ กลุ่ม Generation Z กับ Generation อื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของทัศนคติและความสนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในมิติระหว่างรุ่น

2.4 ควรใช้การวิจัยแบบ ผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่ครอบคลุมทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมและมีความลึกในเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- พัชรา ตันติประภา. (2553). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มงคล พันธุ์สุภา. (2565). การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเกษตรกรรมสมัยใหม่ของเยาวชนไทย. วารสารเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร, 9(1), 12–23.
- สนั่น คำพิมพ์. (2561). ความเปลี่ยนแปลงของแรงงานภาคเกษตรกรรมไทย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 45(2), 78–93.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2551). ทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกอาชีพของเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ รัตนวิชาญ. (2562). ภาพลักษณ์ของอาชีพเกษตรกรรมในมุมมองของเยาวชน. วารสารเกษตรศาสตร์, 33(1), 15–29.
- โสภณ จันทรดี และวราวุธ พาที. (2564). ทัศนคติและความตั้งใจในการเลือกอาชีพเกษตรกรรมของเยาวชน. วารสารเศรษฐศาสตร์การเกษตร, 39(3), 105–120.
- ส่องเทรนด์โลก. (2565). Gen Z กับอนาคตของตลาดแรงงานโลก. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.
- Birdsong, J. H., Chaiyasoot, T., & Nguyen, N. (2023). Sustainability and Agricultural Careers: Exploring Generation Z's Interests. *Journal of Sustainable Development*, 16(2), 35–49.
- Crider, A. B. (1983). *Psychology* (3rd ed.). Scott, Foresman.

- Domjan, M. (1996). *The principles of learning and behavior* (4th ed.). Brooks/Cole Publishing Company.
- Herzberg, F. (1966). *Work and the Nature of Man*. World Publishing Company.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
- Williams, K. C., Page, R. A., Petrosky, A. R., & Hernandez, E. H. (2010). Multi-generational marketing: Descriptions, characteristics, lifestyles, and attitudes. *Journal of Applied Business and Economics*, 11(2), 21–36.
- Zimbardo, P. G., & Ebbesen, E. B. (1970). *Influencing attitudes and changing behavior*. Addison-Wesley.